

Bertolino, S. & P.W. Lurz, 2013. *Callosciurus* squirrels: worldwide introductions, ecological impacts and recommendations to prevent the establishment of new invasive populations. *Mammal Rev* 43: 22–33.

Gurnell, J., 1987. The natural history of squirrels. Helm, London.

Verbeylen, G., L. De Bruyn & E. Matthysen, 2003. Patch occupancy, population density and dynamics in a fragmented red squirrel *Sciurus vulgaris* population. *Ecography* 26: 118–128.

Summary

Successful eradication of the pallas's squirrel in Flanders (Belgium)

In 2005, bark stripping and cable gnawing were observed in a suburban park in western Flanders (northern Belgium). The damage was linked to the occurrence of Pallas's squirrels (*Callosciurus erythraeus*), a tree squirrel native to Asia. The population most probably originated from escaped animals of an abandoned zoo in the nearby amusement park. Pallas's squirrel can reach high densities and outcompete native red squirrels. To avoid further damage to ornamental trees in the Flanders park, the park manager decided to start trapping. Low-tech mesh wire live traps were placed near the trunks of large trees, baited with peanuts, walnuts or hazelnuts. Traps were checked daily in order to minimize detention time and impact on bycatch. Digital photo traps were installed to check for remaining squirrels. During five successive capture campaigns, the number of animals removed increased to 248 in total, and by 2011, the last known animal was removed. Although the control started relatively quickly and the extent of the invasion was limited, the campaign still took over five years and required an investment of over € 200,000 including 18 months of post-eradication surveying.

Dankwoord

Deze actie zou nooit zijn uitgevoerd zonder de prompte medewerking van de gemeente Moorslede (Hendrik Bekaert, Brenda Quaghebeur), de beheerder van het park Mariënstede (Lieven Detavernier) en de medewerkers van het Agentschap voor Natuur en Bos (Floris Verhaeghe, Raymond Vanhoedenaghe). Het werk werd gedeeltelijk gefinancierd met steun van het EU Interreg 2Seas project RINSE (Reducing the Impact of Non-Native Species in Europe 2012-2014) (www.rinse-europe.eu).

T. Adriaens

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel
Tim.adriaens@inbo.be

Y. Verzelen

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel
Yasmine.verzelen@inbo.be

S. Pieters

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel
Sebastien.pieters@inbo.be

Dr. J. Stuyck

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
Kliniekstraat 25, B-1070 Brussel
Jan.stuyck@inbo.be

Wegvangen van Pallas' eekhoorn bij Weert

Vilmar Dijkstra & Maurice La Haye

Tijdens het opstellen van een risicoanalyse voor uitheemse eekhoorns werd ontdekt dat er zich bij Weert een populatie Pallas' eekhoorns (*Callosciurus erythraeus*) had gevestigd (Dijkstra & Dekker, 2008). In 2011 kreeg de Zoogdiervereniging de opdracht om de populatie weg te vangen.

Omstreeks 1998 zijn op het terrein van een dierenhandelaar te Swartbroek tien tot twaalf dieren in het wild terecht gekomen. De dieren overleefden in het wild en in de jaren daarna is een populatie ontstaan. In 2009 en 2011 is door de Zoogdiervereniging een inventarisatie uitgevoerd naar de verspreiding van de Pallas' eekhoorn bij Weert. Uit die onderzoeken bleek dat de soort verspreid in een gebied van ongeveer 18.000 ha bij Weert, Ell en in het aangrenzende Belgische grensgebied voorkwam, zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied.

De uit Zuid-Azië afkomstige Pallas' eekhoorn is een invasieve soort die zich buiten zijn oorspronkelijke verspreidingsgebied heeft gevestigd in verschillende landen (Adriaens et al., dit nummer). In Japan en Argentinië is de soort verantwoordelijk voor de achteruitgang van inheemse eekhoornsoorten (Shinozaki et al., 2004; Guichon & Doncaster, 2008). In Zuid-Frankrijk wordt de rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) verdrongen (Dijkstra & Dekker, 2008). Ook bij Weert waren er aanwijzingen voor het verdringen van de rode eekhoorn en kwamen tevens klachten over de knaagactiviteiten van de Pallas' eekhoorn: schade aan pan- en daklatten, plafondplaten, doorknagen van plastic leidingen en bijvoorbeeld het ringen van dikke takken in met name notenbomen, waardoor die (deels) afsterven.

Eind 2011 is gestart met het wegvangen van de populatie. Dit vond plaats door de dieren levend te vangen met vangkooien. Het vangen is uitgevoerd in samenwerking met plaatselijke overheden. De gevangen Pallas' eekhoorns werden vervoerd naar een opvangcentrum in Opglabbeek in België. Hier werden ze allereerst onvruchtbaar gemaakt. Vervolgens zijn de dieren overgeplaatst naar dierenparken en opvangcentra in binnen- en buitenland. Na 2013 leek de populatie weggevangen te zijn (fig. 1). Eind 2015 werd toch nog een dier waargenomen, maar dit exemplaar kon snel worden gevangen. In totaal werden 249 individuen gevangen, bijna twee keer zoveel als verwacht.

Risico

Het levend vangen en herplaatsen van de eekhoorns heeft ervoor gezorgd dat ook in de bebouwde kom nagenoeg iedereen meewerkte aan het project. Het levend vangen en onvruchtbaar maken van de eekhoorns is echter wel een risico: als één of enkele dieren (met name vrouwtjes) niet goed zijn gesteriliseerd/gecastreerd,

Pallas' eekhoorn
(foto: Ard van Roij).

dan kan voortplanting optreden en kan een nieuwe populatie ontstaan.

Dat dit in de praktijk ook daadwerkelijk kan gebeuren, blijkt uit het opduiken van een Pallas' eekhoorn in Noord-Limburg in 2017. Op deze locatie was 11 jaar geleden een aantal gesteriliseerde Pallas' eekhoorns uit Vlaanderen geplaatst in een grote buitenkooi in een vakantiepark. De eekhoorns bleken vrij snel te zijn ontsnapt en in het wild terecht gekomen.

De kans dat na 11 jaar nog een (gesteriliseerde) eekhoorn zou opduiken leek erg klein en het vermoeden rees dat de gesignaleerde Pallas' eekhoorn in het wild was geboren en dat met het ontsnappen van de herplaatste 'gesteriliseerde' eekhoorns onbedoeld een nieuwe populatie was ontstaan. De gesignaleerde Pallas' eekhoorn is gevangen. Uit de sectie bleek dit dier een flink versleten gebit te hebben en niets wees op een sterilisatie (geen littekenweefsel, eierstokken nog aanwezig en een gezwel aan een tepelklier). Mogelijk is het toch één van de oorspronkelijk eekhoorns geweest.

Uiteindelijk is het in Noord-Limburg bij één Pallas' eekhoorn gebleven en lijkt er geen sprake te zijn van een populatie, maar dit voorbeeld laat zien dat het bestrijden van exoten soms lastige dilemma's met zich meebrengt. Levend vangen is goed voor het draagvlak en medewerking van het algemene publiek (noodzakelijk voor een succesvolle uitroeicingscampagne), maar heeft als risico dat verwijderde individuen mogelijk niet goed gesteriliseerd worden en elders tot een nieuwe populatie kunnen leiden.

Mede als gevolg van een advies van de Zoogdierverseniging is in juli 2012 door de Nederlandse overheid een verbod ingesteld op het verhandelen en houden van de Pallas' eekhoorn. Tegelijkertijd is ook de handel en kweek van de grijze eekhoorn (*Sciurus carolinensis*) en de Amerikaanse voseekhoorn (*Sciurus niger*) bij wet verboden. Met het in werking treden van de positieflijst 1 januari

2017 is het aantal soorten dat gehouden mag worden verder beperkt. Mensen die op dit moment eekhoornsoorten houden die verboden zijn, mogen de dieren behouden, maar mogen er niet mee fokken.

Literatuur

Dijkstra, V. & J.J.A. Dekker, 2008. Risico-assessment uitheemse eekhoorns. VZZ rapport 2008.10. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

Guichon, M.L. & C.P. Doncaster, 2008. Invasion dynamics of an introduced squirrel in Argentina. *Ecography* 31 (2): 211-220.

Shinozaki, Y., T. Shiibashi, K. Yoshizawa, K. Murate, J. Kimura, S. Maruyama, Y. Hayama, H. Yoshida & S. Nogami, 2004. Ectoparasites of the Pallas squirrel, *Callosciurus erythraeus*, introduced to Japan. *Medical and Veterinary Entomology* 18 (1): 61-63.

Summary

Eradication of the Pallas's squirrel near Weert

In 2008 a population of the invasive Pallas's squirrel (*Callosciurus erythraeus*) was recorded in the municipality of Weert (The Netherlands) near the Belgium border. After its discovery the Dutch government decided to eradicate this population in order to prevent a further spread of the species in The Netherlands and Belgium. During 2012 and 2013 Pallas's squirrels were live trapped. Live trapping was important to maintain support of locals because the squirrels were trapped in their gardens. A total of 249 individuals were trapped, sterilized and replaced in various zoo's or animal rescue centers. Since 2012 The Dutch Government forbids to trade and breed exotic squirrels.

Ir. V.A.A. Dijkstra & Ir. M.J.J. La Haye
Zoogdierverseniging
Toernooiveld 1
6503 GA Nijmegen
vilmar.dijkstra@zoogdierverseniging.nl

Fig. 1. Het aantal vangsten van de Pallas' eekhoorn en de inzet van het aantal vallen in de omgeving van Weert in de periode oktober 2011 – oktober 2015.

